

SAMSUN İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ NEZARETHANELERİ TAKİP ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:

2024/45

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 18/7/2024 tarihli ve 2024/693 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	3
A. İl Emniyet Müdürlüğü	3
B. Asayiş Şube Müdürlüğü.....	3
C. Narkotik Şube Müdürlüğü	6
D. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü (TEM).....	8
E. Çocuk Şube Müdürlüğü	11
III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	11
A. Değerlendirme	11
B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler	11
C. Tavsiyeler.....	14
1. Samsun İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler.....	14

- AİÖK/CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- CMK** : Ceza Muhakemesi Kanunu
- KOM** : Kaçakçılık ve Organize Suçlar Şube Müdürlüğü
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TEM** : Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesi, somut delillerin varlığı ile kuvvetle muhtemel olan kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'de yer almaktadır. CMK'nin 99'uncu maddesinde ise *“Gözetimine alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözetim işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözetimine alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözetimine alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği”* hükme bağlanmıştır.

5. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözetimine Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesine göre

nezarethaneler; “Şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görev ve yetkisini haiz olduğu ifade edilmiştir.

7. Anılan görevin icrası kapsamında 1/12/2023 tarihinde Samsun İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine **haberli bir takip** ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ile talep üzerine görevlendirilen Hekim ... ve Psikolog ... yer almıştır.

8. Ziyaret, Samsun İl Emniyet Müdürü ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Görüşmede UÖM hakkında genel bir bilgilendirme yapılmış, gerçekleştirilecek ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş ve İdareden İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde bulunan şubeler ve bu şubelerin gerçekleştirdikleri iş ve işlemler hakkında genel bilgiler edinilmiştir. Ön görüşmenin ardından İl Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binasında bulunan Asayiş Şube Müdürlüğü, Narkotik Şube Müdürlüğü, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü (TEM) nezarethanelerinde ve genel nezarethane olarak kullanılan bölüm ile Çocuk Şube Müdürlüğünde incelemelerde bulunularak tutulanlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

9. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu’nun 9/1/2023 tarihli ve 2023/3 sayılı Kurul kararı ile Başkanlık makamının 27/11/2023 tarihli ve 29654 sayılı oluruna istinaden 1/12/2023 tarihinde, Samsun İl Emniyet Müdürlüğü¹ Nezarethanelerine gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

¹ Bundan sonra Müdürlük olarak ifade edilecektir.

II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. İl Emniyet Müdürlüğü

10. Samsun'un Atakum ilçesinde bulunan Müdürlük hizmet binası 21/7/2017 tarihinde hizmete açılmıştır. Merkezi bir konumda bulunması nedeniyle Müdürlük binasına toplu taşıma araçlarıyla ulaşım kolaylıkla sağlanabilmektedir.

11. Müdürlük bünyesinde faaliyet gösteren tüm şubeler ana hizmet binasında yer almaktadır.

12. Müdürlük, 19.591,00 metrekare açık alan üzerinde 34.550 metrekare kapalı alanda hizmet vermektedir.

13. Müdürlük hizmet binasında birinci katta Asayiş Şube Müdürlüğü nezarethaneleri, 2. katta Narkotik Şube Müdürlüğü nezarethaneleri, dördüncü katta ise TEM Şube Müdürlüğü nezarethaneleri bulunmaktadır. Kaçakçılık ve Organize Suçlar Şube Müdürlüğü (KOM) ve Çocuk Şube Müdürlüğü'nün kendine ait nezarethanesi bulunmamakta, bu Şubeler Asayiş Şube Müdürlüğüne bağlı eksi birinci katta bulunan genel nezarethaneyi kullanmaktadır.

14. Müdürlük binasına girişin engelli bireylerin erişimine uygun olduğu, ayrıca iç girişte engelli bireyler için ayrı bir kapının bulunduğu görülmüştür. Bununla birlikte nezarethanelerin bulunduğu katlara asansör vasıtasıyla erişim sağlamak mümkündür.

15. Ziyaret tarihinde nezarethanelerde 2'si kadın olmak üzere toplam 9 tutulan bulunmaktadır.

16. Müdürlük, nezarethanelerin ayda bir defa ilaçlandığı bilgisini vermiştir.

B. Asayiş Şube Müdürlüğü

17. Asayiş Şube Müdürlüğü katında bir nezarethane ünitesi bulunmaktadır. Nezarethane ünitesinin 3'er kişi kapasiteli 2 odadan oluştuğu görülmüştür. Odaların yüksekliği 4,50 metre, boyu 3,30 metre, eni ise birinde 3,50 metre, diğerinde 3,30 metredir.

18. Asayiş Şube Müdürlüğüne bağlı olarak eksi birinci katta hizmet veren genel nezarethanede ise her biri 5 kişi kapasiteli 6 nezarethane odası bulunmaktadır. Nezarethane odalarının yüksekliği 4,50 metre, boyu 5,65 metre eni ise; birinde 3,40 metre; diğerlerinde 3,30 metredir.

19. Fazla sayıda tutulan olması durumunda eksi birinci katta bulunan genel nezarethanein kullanıldığı öğrenilmiştir. Bununla birlikte nezarethanesi olmayan şubeler de buradaki nezarethaneleri kullanmaktadır.

20. Nezarethane odalarının girişinde odaların hangi cinsiyet grubuna ait olduğuna ilişkin bir işaret veya tabela bulunmadığı görülmüştür. İdare farklı cinsiyet gruplarının kesinlikle aynı nezarethane odasında tutulmadığını ifade etmiştir.

21. Odalarda yere sabitlenmiş oturma alanlarının olduğu, bunların yumuşak ve temizlenebilir bir malzeme ile kaplı olduğu ve tutulanların uyuması için uygun özellikte olduğu görülmüştür.

22. Nezarethane odalarının ısıtılması koridor kısmında bulunan kalorifer petekleri aracılığıyla sağlanmaktadır. Ziyaret sırasında nezarethane sıcaklığının uygun olduğu gözlemlenmiştir.

23. Nezarethane odalarında yeterli sayıda battaniye bulunduğu, battaniyelerin temiz ve tutulanların kendilerine zarar vermesini önlemek amacıyla kenar fitillerinin çıkarılmış olduğu görülmüştür. İdare, kirli battaniyelerin Şubeye ait depoda istiflendiğini, belli bir sayıya ulaştıktan sonra yıkandığını ifade etmiştir. Bu depoda temiz ve kirli battaniyelerin ayrılarak raflara dizildiği görülmüştür. Bir tutulan kendisiyle gerçekleştirilen görüşmede battaniyelerin temiz olduğunu dile getirmiştir.

24. Genel nezarethane de dâhil olmak üzere Şubeye bağlı tüm nezarethane odalarında doğal havalandırmanın delikli demir örgüler ile güvenliği sağlanmış pencere vasıtasıyla sağlanmakta olduğu görülmüştür. Bu pencerelerden nezarethane odalarının yeterince doğal ışık aldığı, ayrıca koridor alanında sabit bulunan lambalar aracılığı ile yapay ışığın sağlandığı görülmüştür. Buna ilave olarak genel nezarethanedeki havalandırma için ısıtma ve soğutma özelliği olan, temiz hava girişi ve kirli hava çıkışı sağlayan yapay bir sistemin kurulduğu öğrenilmiştir. Bu katta bulunan nezarethane odaları incelenmiş ve havalandırmaya ilişkin bir sorun tespit edilmemiş, tutulanların da bu konuya ilişkin bir şikâyeti olmamıştır.

25. İdarece, nezarethanelerin temizliğinin temizlik personeli tarafından günlük olarak yapıldığı ifade edilmiş, ziyaret sırasında yapılan kontrollerde nezarethane odalarının, koridorların ve lavaboların temiz olduğu görülmüştür.

26. Nezarethane odalarında acil durum butonu bulunmamaktadır. İdare, nezarethanelerin 24 saat kamera ile izlendiğini, tutulanların seslenmesi veya kameraya el sallaması halinde personel ile iletişime geçebildiğini belirtmiştir. Ayrıca görevli personel tarafından saat başı kontrol edildiği ifade edilmiştir. Genel nezarethanedeki bulunan bir tutulan ile yapılan görüşmede tutulan, lavabo ihtiyacını karşılamak için kameraya el salladığını ve

seslendiğini fakat fark edilmediğini ifade etmiştir. Kısa süre sonra bir işlem için yetkili personel tarafından nezarethane odasının dışına çıkarıldığında lavaboya gidebildiğini belirtmiştir.

27. Şubenin bulunduğu katta aynı bölme içerisinde birer banyo, tuvalet ve lavabo bulunmaktadır. Burada yapılan incelemede, banyo ve tuvaletin temiz ve kullanılabilir durumda olduğu, içerisinde sıvı sabun ve tuvalet kağıdının bulunduğu, tuvaletin klozet tipi olduğu ve engelli bireyler için tutamaçların yer aldığı, ayrıca sıcak ve soğuk suyun aktığı tespit edilmiştir. İdare 24 saat sıcak suyun olduğu bilgisini vermiştir. Tutulanların kendisine zarar vermesi ihtimaline karşı tedbir olarak tuvalet kapılarında kilit sisteminin olmadığı ve dışarıya doğru açılır şekilde düzenlendiği görülmüştür.

28. Genel nezarethaneinin bulunduğu eksi birinci katta ise üçer tuvalet ve lavabo ile bir banyo bulunmaktadır. Tuvaletlerden biri engelli bireylerin kullanımı için düzenlenmiştir. Burada yapılan incelemede banyo ve tuvaletlerin temiz ve kullanılabilir durumda olduğu, gerekli hijyen malzemelerinin bulunduğu görülmüştür.

29. Tutulanların yemek ihtiyacının günde üç öğün olmak üzere Polisevi Şube Müdürlüğünden karşılandığı öğrenilmiştir. Kendileriyle görüşme gerçekleştirilen tutulanlar, yemeklerin yeterli olduğunu; sabah kahvaltısı olarak üç çeşit kutu kahvaltılık ve ekmek, akşam yemeği olarak pilav ile kuru fasulye yemeğinin verildiğini ifade etmiştir. Yemek ile beraber 500 ml. pet şişe su verilerek tutulanların içme suyu ihtiyacının da karşılandığı görülmüştür.

30. Acil tıbbî müdahale gereken durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı, tutulanların hastaneye götürülmesini gerektiren hallerde ise görevli personel eşliğinde tedavisi yapılmak üzere ilgili kişilerin hastaneye sevkinin sağlandığı belirtilmiştir. Bu Şube nezarethanelerinde bulunan tutulanlarla yapılan görüşmede, tutulanlar nezarethaneye yerleştirilmeden önce doktor muayenesinden geçtiklerini ifade etmiştir.

31. Tutulanların ilaç kullanmaları gereken durumlarda, nezarethane personeli tarafından ilacın rapor ya da reçetesine göre tutulana verildiği ve bu durumun tutanak altına alındığı bilgisi verilmiştir. Dışinden rahatsızlığı olan bir tutulanla yapılan görüşmede, tutulan ilaçlarının kendisine verildiğini belirtmiştir.

32. İdare, tutulanların ibadet ihtiyacını nezarethane odası içinde yerine getirdiğini, isterlerse nezarethane bünyesinde seccadelerin mevcut olduğunu belirtmiştir. Ziyaret sırasında talep halinde tutulanlara verilmek üzere seccadenin bulunduğu görülmüştür.

33. Şube bünyesinde biri genel nezarethanede olmak üzere iki avukat görüşme odası bulunmaktadır. İçlerinde gerekli eşyalarla birlikte birer adet güvenlik kamerasının olduğu görülmüş, kameranın sadece görüntü kaydı aldığı teyit edilmiştir. Genel nezarethanede bulunan avukat görüşme odasında rutubet olduğu görülmüştür. Yetkililer tarafından konuya ilişkin,

Müdürlüğün alt katlarının selden etkilendiği bunu düzeltmek amacıyla gerekli çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Kendileriyle görüşme gerçekleştirilen tutulanlar avukatlarıyla rahatlıkla görüşebildiklerini ifade etmişlerdir.

34. Asayiş Şube Müdürlüğünün bulunduğu birinci katta ifade alma odasının bulunmadığı öğrenilmiştir. Genel nezarethane katında ise bir ifade alma odası mevcuttur. Bu odada bilgisayar, yazıcı, masa, sandalye gibi gerekli eşyalar ile güvenlik kamerasının olduğu görülmüştür.

35. Asayiş Şube Müdürlüğüne ait nezarethanede 8 adet, Genel Nezarethanede ise 22 adet güvenlik kamerasının bulunduğu öğrenilmiştir. Kameralar 24 saat esasına göre kayıt almakta ve 1 ay süreyle saklanmaktadır. Kamera görüntülerinin geçmişe dönük izlenmesinde herhangi bir sorunla karşılaşılma ve kör nokta bulunmadığı görülmüştür.

36. Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtları incelenmiş; kayıtların eksiksiz bir şekilde tutulduğu ve görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da düzenli olarak incelendiği görülmüştür.

37. Asayiş Şube Müdürlüğünün bulunduğu katta tutulanların eşyalarının saklanabilmesi için 10 adet, genel nezarethanede ise 50 adet kilitlenebilen eşya dolabının mevcut olduğu görülmüştür.

38. Nezarethane talimatnamesinin Türkçe dilinde duvarda asılı olduğu görülmüştür. Bunun dışında tutulanlara haklarını bildirmek için farklı dillerde hazırlanmış Şüpheli ve Sanık Hakları Formu verildiği bilgisi paylaşılmıştır. Heyet tarafından yapılan incelemede tutulanlara imzalatılmış Arapça ve Rusça hazırlanmış Şüpheli ve Sanık Hakları Formları olduğu görülmüştür.

39. Şube personelinin yıl içerisinde, nezarethane defteri tutulması, nezarethane görüntü kayıtlarının incelenmesi ve gözaltı-nezarethane modülü gibi eğitimler aldığı öğrenilmiştir.

C. Narkotik Şube Müdürlüğü

40. Narkotik Şube Müdürlüğünde toplam 8 kişi kapasiteli 2 nezarethane odası bulunmaktadır. Odaların yüksekliği 4,20 metre, boyu 3,50 metre, eni ise 3,30 metredir.

41. Nezarethane odalarının girişinde odaların hangi cinsiyet grubuna ait olduğuna ilişkin bir işaret veya tabela bulunmadığı görülmüştür. İdare farklı cinsiyet gruplarının kesinlikle aynı nezarethane odasında tutulmadığını ifade etmiştir.

42. Odalarda yere sabitlenmiş oturma alanlarının olduğu, bunların yumuşak ve temizlenebilir bir malzeme ile kaplı olduğu ve tutulanların uyuması için uygun özellikte olduğu görülmüştür.

43. Nezarethane odalarında doğal havalandırmanın delikli demir örgüler ile güvenliği sağlanmış pencere vasıtasıyla sağlanmakta olduğu görülmüştür. Bu pencerelerden nezarethane odalarının yeterince doğal ışık aldığı, ayrıca koridor alanında sabit bulunan lambalar aracılığı ile yapay ışığın sağlandığı görülmüştür.

44. Nezarethane odalarının ısıtılması koridor kısmında bulunan kalorifer petekleri aracılığıyla sağlanmaktadır. Ziyaret sırasında nezarethane sıcaklığının uygun olduğu gözlemlenmiştir.

45. Nezarethane odalarında yeterli sayıda battaniye bulunduğu, battaniyelerin temiz ve tutulanların kendilerine zarar vermesini önlemek amacıyla kenar fitillerinin çıkarılmış olduğu görülmüştür. Kirli battaniyelerin bir depoda istiflenerek belli bir sayıya ulaştıktan sonra yıkandığı bilgisi edinilmiştir.

46. Nezarethane odalarında acil durum butonu bulunmamaktadır. İdare, nezarethanelerin 24 saat kamera ile izlendiğini, tutulanların seslenmesi veya kameraya el sallaması halinde personel ile iletişime geçebildiğini belirtmiştir. Ayrıca görevli personel tarafından saat başı kontrol edildiği ifade edilmiştir.

47. Nezarethanelerin temizliğinin temizlik personeli tarafından günlük olarak yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Ziyaret sırasında nezarethane odalarının, koridorların ve lavaboların temiz olduğu görülmüştür.

48. Şubenin bulunduğu katta aynı bölme içerisinde birer banyo, tuvalet ve lavabo bulunmaktadır. Burada yapılan incelemede, banyo ve tuvaletin temiz ve kullanılabilir durumda olduğu fakat içerisinde sabun ve tuvalet kağıdının bulunmadığı görülmüştür. İdare güvenlik sebebiyle bu ürünlerin sürekli olarak orada tutulmadığını talep üzerine verildiğini ifade etmiştir. Yapılan incelemede tuvaletin klozet tipi olduğu ve engelli bireyler için tutamaçların yer aldığı, ayrıca sıcak ve soğuk suyun aktığı tespit edilmiştir. İdare 24 saat sıcak suyun olduğu bilgisini vermiştir. Tutulanların kendisine zarar vermesi ihtimaline karşı tedbir olarak tuvalet kapılarında kilit sisteminin olmadığı ve dışarıya doğru açılır şekilde düzenlendiği görülmüştür.

49. Tutulanların yemek ihtiyacının günde üç öğün olmak üzere Polisevi Şube Müdürlüğünden karşılandığı öğrenilmiştir. Yemek ile beraber 500 ml. pet şişe su verilerek tutulanların içme suyu ihtiyacının da karşılandığı görülmüştür.

50. Acil tıbbî müdahale gereken durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı, tutulanların hastaneye götürülmesini gerektiren hallerde ise görevli

personel eşliğinde tedavisi yapılmak üzere ilgili kişilerin hastaneye sevkinin sağlandığı belirtilmiştir.

51. Tutulanların ilaç kullanmaları gereken durumlarda, nezarethane personeli tarafından ilacın rapor ya da reçetesine göre tutulana verildiği ve bu durumun tutanak altına alındığı bilgisi verilmiştir.

52. İdare, tutulanların ibadet ihtiyacını nezarethane odası içinde yerine getirdiğini, isterlerse nezarethane bünyesinde seccadelerin mevcut olduğunu belirtmiştir. Talep halinde tutulanlara verilmek üzere seccadenin bulunduğu görülmüştür.

53. Şube bünyesinde dışarıda görüşmelerin duyulamayacağı şekilde ayarlanmış bir avukat görüşme odası bulunmaktadır. İçeride yapılan incelemede fazla sayıda sandalye olduğu fakat bir masanın bulunmadığı görülmüştür. İçeride sadece görüntü kaydı alan bir adet güvenlik kamerasının olduğu görülmüştür. Ayrıca duvarda kamera ile izleme yapıldığına dair bir uyarı yazısı bulunduğu görülmüştür.

54. Şube bünyesinde dört ifade alma odası mevcuttur. Bu odalarda bilgisayar, yazıcı, masa, sandalye gibi gerekli eşyalar ile güvenlik kamerasının olduğu görülmüştür.

55. Şube bünyesinde 16 adet güvenlik kamerasının bulunduğu öğrenilmiştir. Kamera kayıtlarının saklanma süresi 98 gündür. Kamera kayıtları rastgele izlenmiş ve herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

56. Nezarethane Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtları incelenmiş; kayıtların eksiksiz bir şekilde tutulduğu ve görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da düzenli olarak incelendiği görülmüştür.

57. Diğer nezarethanelere benzer şekilde kilitlenebilen eşya dolaplarının olduğu görülmüştür.

58. Nezarethane talimatnamesinin Türkçe dilinde duvarda asılı olduğu görülmüştür. Bunun dışında tutulanlara haklarını bildirmek için farklı dillerde hazırlanmış Şüpheli ve Sanık Hakları Formu verildiği bilgisi paylaşılmıştır.

59. Şube personelinin yıl içerisinde, aile içi şiddet, çocukların korunması, öfke kontrolü, insan hakları, nefret suçları vb. konularda eğitimler aldığı bilgisi paylaşılmıştır.

D. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü (TEM)

60. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde toplam 10 kişi kapasiteli 2 nezarethane odası bulunmaktadır. Odaların yüksekliği 4,15 metre, eni 3,50 metre, boyu ise birinde 3,80 diğerinde 3,00 metredir.

61. Nezarethane odalarının girişinde odaların hangi cinsiyet grubuna ait olduğuna ilişkin bir işaret veya tabela bulunmadığı görülmüştür. İdare farklı cinsiyet gruplarının kesinlikle aynı nezarethane odasında tutulmadığını ifade etmiştir.

62. Odalarda yere sabitlenmiş oturma alanlarının olduğu, bunların yumuşak ve temizlenebilir bir malzeme ile kaplı olduğu ve tutulanların uyuması için uygun özellikte olduğu görülmüştür.

63. Nezarethane odalarında doğal havalandırmanın delikli demir örgüler ile güvenliği sağlanmış pencere vasıtasıyla sağlanmakta olduğu görülmüştür. Bu pencerelerden nezarethane odalarının yeterince doğal ışık aldığı, ayrıca koridor alanında sabit bulunan lambalar aracılığı ile yapay ışığın sağlandığı görülmüştür.

64. Nezarethane odalarının ısıtılması koridor kısmında bulunan kalorifer petekleri aracılığıyla sağlanmaktadır. Ziyaret sırasında nezarethane sıcaklığının uygun olduğu gözlemlenmiştir.

65. Nezarethane odalarında yeterli sayıda battaniye bulunduğu, battaniyelerin temiz ve tutulanların kendilerine zarar vermesini önlemek amacıyla kenar fitillerinin çıkarılmış olduğu görülmüştür. Kirli ve temiz battaniyelerin ayrı şekilde bir odada muhafaza edildiği görülmüştür.

66. Nezarethane odalarında acil durum butonu bulunmamaktadır. İdare, nezarethanelerin 24 saat kamera ile izlendiğini, tutulanların seslenmesi veya kameraya el sallaması halinde personel ile iletişime geçebildiğini belirtmiştir. Ayrıca görevli personel tarafından saat başı kontrol edildiği ifade edilmiştir.

67. Nezarethanelerin temizliğinin temizlik personeli tarafından günlük olarak yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Ziyaret sırasında nezarethane odalarının, koridorların ve lavaboların temiz olduğu görülmüştür.

68. Şubenin bulunduğu katta aynı bölme içerisinde birer adet banyo, tuvalet ve lavabo bulunmaktadır. Burada yapılan incelemede, banyo ve tuvaletin temiz ve kullanılabilir durumda olduğu, içerisinde sıvı sabun ve tuvalet kağıdının bulunduğu, tuvaletin klozet tipi olduğu ve engelli bireyler için tutamaçların yer aldığı, ayrıca sıcak ve soğuk suyun aktığı tespit edilmiştir. İdare 24 saat sıcak suyun olduğu bilgisini vermiştir. Tutulanların kendisine zarar vermesi ihtimaline karşı tedbir olarak tuvalet kapılarında kilit sisteminin olmadığı ve dışarıya doğru açılır şekilde düzenlendiği görülmüştür.

69. Tutulanların yemek ihtiyacının günde üç öğün olmak üzere Polisevi Şube Müdürlüğünden karşılandığı öğrenilmiştir. Yemek ile beraber 500 ml. pet şişe su verilerek tutulanların içme suyu ihtiyacının da karşılandığı görülmüştür.

70. Acil tıbbî müdahale gereken durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı, tutulanların hastaneye götürülmesini gerektiren hallerde ise görevli personel eşliğinde tedavisi yapılmak üzere ilgili kişilerin hastaneye sevkinin sağlandığı belirtilmiştir.

71. Tutulanların ilaç kullanmaları gereken durumlarda, nezarethane personeli tarafından ilacın rapor ya da reçetesine göre tutulana verildiği ve bu durumun tutanak altına alındığı bilgisi verilmiştir.

72. İdare, tutulanların ibadet ihtiyacını nezarethane odası içinde yerine getirdiğini, isterlerse nezarethane bünyesinde seccadelerin mevcut olduğunu belirtmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından izlenen kamera kayıtlarında kendisine seccade verilen tutulanların olduğu ve nezarethane odasında bu tutulanların ibadetlerini yerine getirebildiği görülmüştür.

73. Şube bünyesinde dışarıda görüşmelerin duyulamayacağı şekilde ayarlanmış bir avukat görüşme odası bulunmaktadır. İçeride yapılan incelemede karşılıklı duran iki adet iki kişilik kanepenin olduğu fakat bir masanın bulunmadığı görülmüştür. İçeride sadece görüntü kaydı alan bir adet güvenlik kamerasının olduğu görülmüştür.

74. Şube bünyesinde bir ifade alma odası mevcuttur. Bu odalarda bilgisayar, yazıcı, masa, sandalye gibi gerekli eşyalar ile güvenlik kamerasının olduğu görülmüştür.

75. Şube bünyesinde 7 adet güvenlik kamerasının bulunduğu öğrenilmiştir. Kamera kayıtlarının saklanma süresi 30 gündür. Kamera kayıtları rastgele izlenmiş ve herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

76. Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtları incelenmiş; kayıtların eksiksiz bir şekilde tutulduğu ve görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da düzenli olarak incelendiği görülmüştür. Ayrıca yabancı tutulanlara ait kayıtlarda talep halinde tercümanın da çağırıldığına ilişkin kayıtların olduğu görülmüştür.

77. Diğer nezarethanelere benzer şekilde kilitlenebilir eşya dolaplarının olduğu görülmüştür.

78. Nezarethane talimatnamesinin Türkçe dilinde duvarda asılı olduğu görülmüştür. Bunun dışında tutulanlara haklarını bildirmek için farklı dillerde hazırlanmış Şüpheli ve Sanık Hakları Formu verildiği bilgisi paylaşılmıştır. Heyet tarafından yapılan incelemede tutulanlara imzalatılmış Arapça hazırlanmış Şüpheli ve Sanık Hakları Formları olduğu görülmüştür.

79. Şube personelinin yıl içerisinde verilen hizmet içi eğitimlerde insan hakları alanında bilgilendirildiği ifade edilmiştir.

E. Çocuk Şube Müdürlüğü

80. Ziyaret tarihinde Çocuk Şube Müdürlüğü nezarethanelerinde tadilat olması sebebiyle kullanılmadığı görülmüştür. Bunun yerine geçici bir süreyle Asayiş Şube Müdürlüğüne bağlı genel nezarethanenin kullanıldığı öğrenilmiştir.

81. Çocuklara ayrılan nezarethane odasını yetişkinler için kullanılan nezarethane odalarından ayıran bir ahşap paravan olduğu görülmüştür. Bu sayede yetişkin tutulanlarla çocuk tutulanların irtibatının bulunmadığı görülmüştür.

82. Şube Müdürlüğünde çocuklar için düzenlenmiş tuvalet ve lavabolar incelenmiş, kız ve erkek çocuklar için ayrı tuvaletlerin olduğu görülmüştür.

83. Şube Müdürlüğünde 1 psikolog ile 4 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır.

84. Ziyaret sonrasında yapılan görüşmede tadilatın sona erdiği, gerekli düzenlemelerin yapılarak Çocuk Şube Müdürlüğü nezarethanelerinin faaliyete açıldığı öğrenilmiştir.

III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

85. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Samsun İl Emniyet Müdürlüğü tarafından bütün bölümler ile gerekli bilgi ve belgelere erişim bekletilmeksizin sağlanmıştır. Bu çerçevede, hem İl Emniyet Müdürlüğü hem de ziyaret edilen nezarethane alanlarındaki personelin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler

86. TİHEK tarafından 3/8/2018 tarihinde Samsun İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine bir ziyaret düzenlenmiştir.² Ziyarete ilişkin gözlem ve tavsiyeler 2018/15 sayılı rapor ile kamuoyuna duyurulmuştur.³

² Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 2018/7 sayılı kararı ve 27/7/2018 tarihli Başkanlık oluru üzerine düzenlenen ziyaret.

³ Bkz. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Samsun İl Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma Komutanlığı Nezarethaneleri Ziyaret Raporu, Rapor No:2018/15, Ankara, 2018.

87. Kuruma daha önce verilen tavsiyelerin yerine getirilmesine ilişkin tespitler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TAVSİYELER	TAVSİYE VERİLEN KURUM VE YERİNE GETİRİLME	AÇIKLAMA
Nezarethane ve koridorlara kapalı devre kamera sisteminin kurulması halinde nezarethanedeki kişiler tarafından kolayca görülebilecek noktalara nezarethanenin kamerayla kontrol edildiğine dair uyarı talimatları asılması,	<i>Samsun İl Emniyet Müdürlüğü</i>	Bütün nezarethane odalarında ve koridorlarda sabit kamera sisteminin kurulmuş olduğu fakat her Şubede tutulanların buldukları alanın kamera ile izlendiğini belirten bir uyarı yazısının olmadığı görülmüştür.
	<i>Kısmen</i>	
Eksi birinci katta bulunan nezarethanelerin yer aldığı bölümde havalandırma için ayrı bir sistemin kurulmasının gözden geçirilmesi,	<i>Samsun İl Emniyet Müdürlüğü</i>	Bu bölümde yer alan nezarethanede havalandırma için ısıtma ve soğutma özelliği olan, temiz hava girişi ve kirli hava çıkışı sağlayan yapay bir sistemin kurulduğu görülmüştür.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü'nün nezarethanesinde düşük ışık	<i>Samsun İl Emniyet Müdürlüğü</i>	Nezarethane odalarında doğal havalandırmanın delikli demir örgüler ile güvenliği sağlanmış pencere vasıtasıyla

<p>seviyesine sahip yapay aydınlatmanın kullanılmasının, özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin tutulma koşullarının ilgili standartlara uyumu açısından uygun olmadığı,</p>	<p><i>Yerine Getirildi</i></p>	<p>sağlanmakta olduğu görülmüştür. Bu pencerelerden nezarethane odalarının yeterince doğal ışık aldığı, ayrıca koridor alanında sabit bulunan lambalar aracılığı ile yapay ışığın tutulma koşullarına uygun olarak sağlandığı görülmüştür.</p>
<p>Banyo ve tuvaletlerinde tutamaç bulunmayan nezarethanelerin, özgürlüğünden alıkonulan engelli bireylerin insan onuruna yakışır bir şekilde tutulabilmesi için makul düzenlemeler yapılması,</p>	<p><i>Samsun İl Emniyet Müdürlüğü</i></p>	<p>Müdürlük bünyesinde bulunan tüm nezarethanelerdeki tuvalet ve banyoların engelli bireylerin kullanımına uygun olduğu görülmüştür.</p>
<p>Çocuk Şube Müdürlüğü nezarethanelerinde duvarlarda rutubetten dökülme olması sebebiyle söz konusu duvarların boya ve sıvasının yenilenmesi,</p>	<p><i>Samsun İl Emniyet Müdürlüğü</i></p>	<p>Çocuk Şube Müdürlüğü nezarethanelerinin tadilatta olduğu, gereken yenileme faaliyetlerinin gerçekleştirilmeye çalışıldığı görülmüştür.</p>
<p>Battaniyelerin yeterince temiz olmadığı görülmüş, bu sebeple periyodik olarak ve mutlaka her kullanımdan sonra yıkanmaları,</p>	<p><i>Samsun İl Emniyet Müdürlüğü</i></p>	<p>Battaniyelerin temiz ve kullanılabilir durumda olduğu görülmüştür. İdare, kirli battaniyelerin Müdürlüğe ait depolarda istiflendiğini, belli bir sayıya ulaştıktan sonra yıkandığını ifade etmiştir. Bu depoda temiz ve kirli battaniyelerin ayrılarak raflara dizildiği görülmüştür.</p>
	<p><i>Yerine Getirildi</i></p>	

C. Tavsiyeler

1. Samsun İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

88. Müdürlük bünyesinde bulunan tüm nezarethane odalarının girişine, odaların hangi cinsiyet grubuna tahsis edildiğini gösteren uygun tabela ya da işaretlerin asılması,⁴

89. Ziyaret edilen tüm Müdürlük ve Amirliklerdeki nezarethane odalarına acil durum butonu yerleştirilmesi,⁵

90. Genel nezarethanedeki bulunan avukat görüşme odasında rutubet olması sebebiyle gereken tadilat çalışmalarının yapılması,

91. Mahremiyetin korunması adına, Müdürlük bünyesinde bulunan tüm nezarethane odalarının girişine veya içine tutulanların buldukları alanın kamera ile izlendiğini belirten bir uyarı yazısının konulması tekiden,

92. Müdürlük personelinin; tutulanlara ve özellikle hassas gruplara yönelik muamele ile BM'nin İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Küçültücü Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi (İstanbul Protokolü) dâhil olmak üzere işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitim almasının sağlanması,⁶

hususları tavsiye edilmektedir.

⁴ Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin "Nezarethane İşlemleri" başlıklı 11'inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendine göre; "Aynı suçla ilgisi olanlar, birbirine hasım olanlar, erkek ve kadınlar bir araya konulmazlar, çocuklar yetişkinlerden ayrı tutulurlar."

⁵ Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (AİÖK/CPT) Standartları CPT/Inf (2002)15-part, para.48: "Polis nezaretindeki kişilerin her zaman nezaret görevlileriyle kolayca temasa geçebilecek durumda olmasını sağlamak için gerekli önlemler alınmalıdır. AİÖK heyetleri bazen, polis hücrelerinin polis memurlarının normalde bulunduğu ofislerden veya masalardan uzak olduğunu ve gözaltındaki kişilerin polis memurlarının dikkatini çekebilecekleri herhangi bir imkâna (örneğin çağrı sistemi) sahip olmadığını gözlemlemiştir. Bu şartlar altında, çeşitli olaylara (gözaltındaki tutulular arasında şiddet, intihar girişimi, yangın, vs.) zamanında yanıt verilememesi olasılığı oldukça yüksektir."

⁶ AİÖK'nin tavsiyesi: "Şüphelilerin sorgulanması, tatminkâr bir biçimde yapılabilmesi için özel eğitim gerektiren ve uzmanların yapması gereken bir iştir. İlk olarak ve özellikle, sorgulamanın amacının tam olarak ne olduğu kesin olarak belirlenmelidir; amaç, sorgulamayı yapan memurların gözünde suçlu olduğu varsayılan bir kişinin itiraf etmesini sağlamak değil, incelenmekte olan konu hakkında gerçekleri öğrenmek için doğru ve güvenilir bilgilere ulaşmak olmalıdır. Şüphelilerin sorgulanması sırasında uygulanacak davranış kurallarının belirlenmesi, kolluk kuvvetlerinin uygun eğitimi almasına ek olarak, yukarıda belirtilen amaca uymalarını çok kolaylaştıracaktır."